

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto sivistys- ja tiedejaostolle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry. kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää kunnioittavammin lausuntonaan seuraavaa.

- Aloituspaiikkojen lisääminen on tärkeä toimi, joka vaatii pitkäaikaista resursointia
- Opetuksen toimivuus ja laatu on varmistettava poikkeusaikana
- Opiskelijoiden ateriakohtaisen tuen korottaminen on välttämätöntä, opintotuen kehittämiseen tarvitaan lisää resursseja
- Rahapelitoiminnan tuottojen laskun kompensointi on tärkeää järjestöjen toimintaedellytysten kannalta
- EU:n elpymisraha tulee kohdentaa koulutukseen ja tutkimukseen

Pääluokka 29: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

SYL:n mielestä koulutus on parasta koronaelvytystä. Siksi nyt tehty 3 360 miljoonan euron panostus korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen on tervetullut myös maailmalla vallitsevan tilanteen vuoksi. SYL pitää tärkeänä tavoitetta TKI-panostusten kasvattamisesta neljään prosenttiin BKT:sta. Erityisen tervetulleena SYL pitää sitä, että ilmastonmuutoksen haasteeseen vastaavaan tutkimukseen osoitetaan panostuksia. Vastaavasti myös korkeakoulututkimnon tulee antaa valmiudet ilmastonmuutoksen ratkaisuihin.

Aloituspaiikkojen lisääminen on tärkeä toimi, joka vaatii pitkäaikaista resursointia

SYL:n mielestä aloituspaiikkojen lisääminen korkeakoulutukseen on tarpeellinen ja tervetullut panostus, joka vaatii resursointia. Samalla SYL haluaa vielä korostaa että ns. hakijasuman purkaminen vaatii pitkäaikaisia toimia ja lisäresursointia. Lisätalouarvioesityksessä myönnetty lisäresurssit eivät riitä kattamaan nykyisiä aloituspaiikkalisäyksiä täysimääräisesti. Ilman riittävää resursointia aloituspaiikkojen lisäys vaarantaa yliopistojen koulutuksen laadun. Moni halukas ja kyvykäs jää ilman opiskelupaikkaa, samaan aikaan kun julkilausuttuna tavoitteena on saada korkeakoulutus vähintään 50% nuorisoikäluokasta.

Opetuksen toimivuus ja laatu on varmistettava poikkeusaikana

SYL:n mielestä on tärkeää huolehtia opetuksen, myös etä- ja digiopetuksen, laadusta koronapandemian aikana. Huomiota tulee kiinnittää ajantasaisiin työvälineisiin ja pedagogiikkaan sekä opetushenkilöstön jaksamiseen. Nopea siirtyminen etäopetukseen on vaatinut suurta joustamista sekä opiskelijoilta että opettajilta, mikä vaikuttaa opintojen aiheuttamaan kuormitukseen ja opiskelijoiden hyvinvointiin. SYL muistuttaa, että on pidettävä huolta osaamistavoitteiden täyttymisestä muun muassa kansainvälisyysosaamisen osalta, vaikka kansainvälistymisjaksoja ei voikaan nyt toteuttaa normaalilla tavalla.

Opetuksen poikkeusjärjestelyt mahdollistava määräaikainen lakimuutos on ollut voimassa viime keväästä lähtien. SYL pitää tärkeänä, että yliopistot sopeutuvat opetuksessa

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle
HE 146/2020

tilanteeseen. Tämä tarkoittaa, että yliopistoilla tulee olla vaadittavat resurssit opetuksen kehittämiseen ja laadun edistämiseen myös poikkeusaikana ja kyky soveltaa kehittämiään opetusmenetelmiä myös poikkeusolojen jälkeisenä aikana. Opetuksen poikkeusjärjestelyt mahdollistavasta määräaikaisesta lakimuutoksesta on luovuttava heti kuin mahdollista.

Opiskelijoiden ateriakohtaisen tuen korottaminen on välttämätöntä, opintotuen kehittämiseen tarvitaan lisää resursseja

SYL kannattaa korkeakouluopiskelijoiden ruokailun ateriakohtaisen tuen korottamista 2,30 euroon. Korotuksella kohtuullistetaan aiemmin päätetyn aterioiden enimmäishintojen korotuksen vaikutusta opiskelijan toimeentuloon. On kuitenkin huomioitava, että kokonaisvaikutus tällä vaalikaudella tehdyistä muutoksista on nykytilaa säilyttävä sen sijaan, että opiskelijoiden toimeentuloa oltaisiin parannettu.

Talousarvioesityksen lisäksi on valmisteilla opintotukilain muutos (VN/19176/2020-OKM-1), jossa opintorahan määriä esitetään tarkistettavaksi vain, jos määrät nousevat indeksimuutoksen johdosta ja opintolainahyvityksen ja -vähennyksen ehtoja esitetään muutettavaksi siten, että covid-19 -epidemiasta johtuva opintojen viivästyminen voitaisiin huomioida hyvityksen ehdoissa. Esitetyt muutokset on tärkeä toteuttaa, mutta epidemian huomioiminen opintolainahyvitykseen oikeuttavassa ajassa tulee laajentaa koskemaan kaikkia läsnäolevia opiskelijoita, kun ehtoja tarkastellaan keväällä uudelleen. Nyt esitetyn säädösmuutoksen mukaan tämä koskisi vain syyslukukaudella 2020 valmistuneita opiskelijoita.

Nykyinen lainapainotteinen opintotuki on johtanut siihen, että opiskelijan sosiaaliturva on riittämätön kattamaan välttämättömiä elämisen kustannuksia ja toimeentuloa joudutaan täydentämään opintolainalla tai tötuloilla. Opintolainahyvityksen ehdot ovat todella joustamattomat ja niiden tilapäisten joustojen tekeminen on raskasta ja riskialtista sen osalta, että se jättää osan opiskelijoista heikompaan asemaan. Siksi SYL peräänkuuluttaa tarvetta korottaa opintorahan määrää pysyvästi siten, että opintoraha ja asumisen tuki riittäisivät jatkossa kattamaan elämisen välttämättömät kustannukset.

Rahapelitoiminnan tuottojen laskun kompensointi on tärkeää järjestöjen toimintaedellytysten kannalta

SYL pitää hyvänä maksuttoman toisen asteen toteuttamiseen kohdennettua rahoitusta ja oppivelvollisuusiän nostoa. Lisäksi SYL kiittää rahapelitoiminnan tuottojen laskun kompensointia. SYL kuitenkin toivoo, että rahapelitoiminnan tuottojen lasku ei tulevaisuudessakaan heikennä järjestöjen toimintaedellytyksiä, ja järjestötoiminnan turvaamiselle löydetään pysyviä ratkaisuja.

EU:n elpymisraha

Elpymisraha tulee kohdentaa koulutukseen ja tutkimukseen

SYL pitää tärkeänä, että elpymisrahaa suunnataan erityisesti koulutukseen ja tutkimukseen.

Koronapandemia on entisestään kiihdyttänyt työn murrosta ja korostanut korkeakoulutuksen merkittävyyttä. SYL esittää, että elpymisrahalla rahoitettaisiin aloituspaikkojen lisäyksiä. Pitkällä tähtämillä korkeakoulutettujen määrän lisäys tulisi tapahtua nostamalla yliopistojen perusrahoitusta, mutta niin sanotun hakijasuman purku vaatii myös täsmätoimia.

Tulevaisuudessa korkeakoulutuksen digitalisoituminen yleistyy ja koulutuksen saavutettavuuden merkitys kasvaa. Tämän vuoksi SYL pitää ensiarvoisen tärkeänä, että hallitusohjelman kirjaus korkeakoulujärjestelmän alustamaisuudesta ja alustamaisen korkeakoulutarjonnan kehittäminen etenevät. Joustavien, maantieteellisestä rajoituksista vapaiden opintojen tarjoamisella voidaan vastata työn murroksen aiheuttamaan uudelleen koulutustarpeeseen. Uudistuksen rinnalla tulee kehittää myös korkeakoulutuksen digitaalisia ratkaisuja, jotka tukevat opettajien pedagogisia taitoja ja koulutuksen saavutettavuutta.

Lisäksi SYL esittää, että elpymisrahaa kohdennetaan ilmastonmuutoksen vaatimien ratkaisujen kehittämiseen opetuksessa ja tutkimuksessa. On tärkeää, että opiskelijat saavat valmiudet toteuttaa ilmasto- ja ympäristökriisin torjuntaa omalla koulutusallallaan.

Viimeisenä SYL ehdottaa, että Suomen kestävä kasvun ohjelman työelämäpainopisteen kautta elpymisrahaa kohdennettaisiin jatkuvan oppimisen uudistukseen. Suomi tarvitsee tulevaisuudessa yhä enemmän korkean tason osaamista ja korkeakoulutettuja, jotta tulevaisuuden osaamisvajetta saadaan paikattua. Koronapandemia vaikuttaa työmarkkinoihin ja korostaa osaamisen päivittämisen tarvetta.

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Tapio Hautamäki
puheenjohtaja

Sonja Raitamäki
pääsihteeri

Lisätietoa:

Koulutuspolitiikan asiantuntija Jani Kykkänen, 041 515 2230, jani.kykkänen@syl.fi